

Werkblad: Gedrag van kippen

Wat ga je doen?

Je gaat het gedrag van kippen bekijken als ze in groepen bij elkaar lopen op een stadsboerderij.

Wat is het doel?

Deel I. Onderzoeken hoe kippen zich gedragen.

Vragen hierbij zijn: Waaruit bestaat het gedrag van een kip? Wat kun je een kip allemaal zien doen?

Deel II. Onderzoeken wat de pikorde is.

Vragen hierbij zijn: Wat is een pikorde? Hoe is de pikorde van de kippen waar ik naar kijk?

Wat heb je nodig?

- dit werkblad
- iets stevigs voor onder dit werkblad, zodat je goed kan schrijven
- een pen, potlood en gum
- een horloge

Belangrijk!

Bij deze opdracht ga je op een stadsboerderij naar kippen kijken. Voor je dit gaat doen, moet je duidelijke afspraken maken met je docent. Hier maak je afspraken over met je docent:

1. Wanneer gaan we naar buiten?
2. Met wie ga ik samenwerken?
3. Waar gaan we naar toe?
4. Hoe lang blijven we daar en hoe laat zijn we terug op school?
5. Wanneer lever ik deze opdrachtbladen in en hoe?

Werkblad: Gedrag van kippen

Deel I: Kippengedrag

Als je een kip in de grond ziet pikken, dan weet je niet zeker waarom ze dat doet. Maar misschien kun je je wel voorstellen dat ze naar eten zoekt. Alles wat een kip doet, noem je *gedrag*. Achter elk gedrag zit een reden; dit noem je de *motivatie*. Het gedrag van een kip leer je beter begrijpen, als je goed naar de kip gaat kijken. Wat weet jij al van kippengedrag?

1. Hieronder staan twee lijstjes. In het linkerlijstje staat verschillende soorten kippengedrag. In het rechterlijstje staan de redenen voor het gedrag (motivatie). Welk motivatie hoort bij welk gedrag, denk je? Trek een lijntje van het gedrag naar de motivatie.

Zandbad nemen

Veren poetsen

Paren

In de grond krabben

Kraaien

Achter elkaar aanjagen

Veren in conditie houden

Voortplanting

Rangorde vaststellen

Ongedierte weghalen

Eten zoeken

Territorium afbakenen

Op onderzoek uit...

2. Ga naar de stadsboerderij. De boerderijbeheerder weet dat je komt. Meld je bij de beheerder of je docent meldt de hele klas. Je hoort dan waar je het beste kan observeren en misschien heeft de beheerder ook tijd om iets uit te leggen.
3. Kijk of je de volgende dingen kan ontdekken (staat vaak bij het hok):

Wat voor ras zijn de kippen?

De kippen zijn: _____

Hoeveel hanen en hennen

Aantal hanen: _____

(vrouwtjes) zijn er?

Aantal hennen: _____

Werkblad: Gedrag van kippen

4. Terwijl kippen buiten zijn, doen ze een heleboel verschillende dingen, bijvoorbeeld: krabben in de grond, een zandbad nemen, tokken. Kies één kip en hou deze **twee minuten** in de gaten. Tijdens deze twee minuten schrijf je alle verschillende dingen die de kip doet op in de groene kolom van de tabel hieronder.

Opdracht 4: Wat doet de kip?	Opdracht 5: Hoe vaak doet de kip dit?	Opdracht 6: Wat doet de kip het meest?
Krabben in de grond		
Pikken in de grond		
Zandbad nemen		
Tokken		

5. Nu ga je kijken hoe vaak je een bepaald gedrag van de kip uit de groene kolom ziet. Hiervoor hou je de kip **vijf minuten** in de gaten. Elke keer als de kip iets doet uit de groene kolom van de tabel zet je een streepje bij dit gedrag in de gele kolom.
6. Wat doet de kip het meeste? Om dit te ontdekken, tel je de streepjes van elk gedrag in elk vakje van de gele kolom bij elkaar op. Zet de uitkomst in de blauwe kolom. Dus als er bij tokken uit de groene kolom 7 streepjes staan in de gele kolom, zet je in de blauwe kolom een 7.
7. Kijk welk gedrag de meeste streepjes heeft en vul dat hieronder bij de conclusie in.

Conclusie deel I: dit gedrag vertoonde de kip het meest: _____

Werkblad: Gedrag van kippen

Deel 2: Pikorde

Kippen leven in groepen met een *rangorde*, net als bijvoorbeeld apen en leeuwen. Een rangorde is een volgorde van “belangrijkheid”. Hierbij is één dier het meest belangrijk, daarna komt een dier dat iets minder belangrijk is en zo door tot het minst belangrijke dier.

Waar een kip in de rangorde staat, bepalen ze door elkaar te pikken met de snavel. Daarom noemen we dit bij kippen ook wel de *pikorde*. De kip die alle andere kippen pikt, maar zelf nooit gepikt wordt, staat bovenaan de rangorde. De kip die door alle kippen gepikt wordt, maar zelf nooit andere kippen pikt, staat onderaan de rangorde.

Als je een groep kippen een poos in de gaten houdt, kun je redelijk bepalen hoe de pikorde is. Je gaat nu met een groepje medeleerlingen kijken of de pikorde duidelijk te zien is in deze groep kippen.

8. Zorg dat je de kippen die je in de gaten gaat houden, goed uit elkaar kunt houden. Dat kan bijvoorbeeld als ze een verschillende kleur of verschillend patroon hebben, of als ze ringen om hun poten hebben in verschillende kleuren.
 - a. Geef alle kippen een nummer. Iedereen kiest één kip die hij/zij in de gaten houdt. Doe dit zo dat alle kippen verdeeld zijn over de groepsgenoten.
 - b. Iedereen kiest voor zijn kip een *uniek* herkenningspunt, bijvoorbeeld de kleur of gekke veren aan de poten. Je kiest natuurlijk niet hetzelfde herkenningspunt als een klasgenootje, want dan krijg je bijvoorbeeld twee keer “witte kip” en kun je ze nog niet uit elkaar houden.
 - c. Waaraan herken je jouw kip? _____
9. Vul nu de herkenningspunten van alle kippen in in de groene vakken van het schema op de volgende pagina. (Dus “Kip 1: wit, Kip 2: bruine staartveren” etc.). Je moet van elke kip, ook die van de anderen, weten waaraan je haar kunt herkennen. Zet een kruis in het gele vak naast het herkenningspunt van jouw kip, want jouw kip kan natuurlijk niet zichzelf pikken om de rangorde vast te stellen.

Werkblad: Gedrag van kippen

		Herkenningspunt	Gepikt door mijn Kip (nr. ...)	Totaal per kip
Kip die gepikt wordt	Kip 1:			
	Kip 2:			
	Kip 3:			
	Kip 4:			
	Kip 5:			
	Kip 6:			
	Kip 7:			
	Kip 8:			
	Kip 9:			
	Kip 10:			
Totaal dat mijn kip gepikt heeft:			 keer

10. Hou nu allemaal **10 minuten** je eigen kip in de gaten. Elke keer als jouw kip een andere kip pikt, zet je in het schema een streepje in het gele vak naast het herkenningpunt van de kip die ze pikt.

11. Na 10 minuten tel je op hoe vaak jouw kip andere kippen gepikt heeft. Tel eerst de streepjes in elk gele vak op en schrijf het getal in het blauwe vak erachter. Daarna tel je alle getallen in de blauwe kolom bij elkaar op. Dit getal zet je in het oranje vak onderaan, naast de tekst "Totaal dat mijn kip gepikt heeft".

12. Je kunt nu al wat zeggen over de kippen van jouw groepje!
- Welke kip in jouw groep pikte het meest? Kip nummer: _____
 - Welke kip in jouw groep pikte het minst? Kip nummer: _____

13. Je bent nu klaar met het bekijken van de kippen op de stadsboerderij. De rest van de opdrachten doe je samen met je leraar en de rest van de klas.

Werkblad: Gedrag van kippen

De volgende drie opdrachten doe je samen met je leraar en de rest van de klas.

14. Je gaat nu de resultaten van de hele klas met elkaar vergelijken en conclusies trekken. Je leraar heeft net zo een schema op het bord gezet als je hieronder ziet. Iedereen vult voor de eigen kip in de juiste kolom in hoe vaak ze elke andere kippen gepikt heeft (gebruik hiervoor je schema van opdracht 10).

		Kip die pikt										Totaal dat de kip gepikt wordt:
		Kip 1	Kip 2	Kip 3	Kip 4	Kip 5	Kip 6	Kip 7	Kip 8	Kip 9	Kip 10	
Ki p di e ge pi kt w or dt	Kip 1											
	Kip 2											
	Kip 3											
	Kip 4											
	Kip 5											
	Kip 6											
	Kip 7											
	Kip 8											
	Kip 9											
	Kip 10											
Totaal dat de kip pikt:												

15. We gaan nu de cijfers in het schema optellen. Tel alle getallen in één rij bij elkaar op en zet het totaal achter elke rij in het paarse vak van de kolom “totaal dat de kip gepikt wordt”. Doe dit voor elke rij.

Werkblad: Gedrag van kippen

16. Je gaat nu echte conclusies trekken!

- a. Kijk helemaal rechts in de paarse kolom “totaal dat de pikt gepikt wordt”. Welke kip werd het minst gepikt (heeft het laagste totaal)? Dit is de kip die bovenaan de rangorde staat. **Vul dit in** bij a in het conclusievak hieronder.
- b. Is dit ook de kip die het meest naar andere kippen pikte? (Je kunt dit zien in de oranje rij “totaal dat de kip pikt” helemaal onderaan.)
- c. Kijk nog een keer helemaal rechts in de paarse kolom “totaal dat de kip gepikt wordt”. Welke kip werd het meest gepikt (heeft het hoogste totaal)? Dit is de kip die onderaan de rangorde staat. **Vul dit in** bij b in het conclusievak hieronder.
- d. Is dit ook de kip die het minste pikte naar andere kippen? (Je kunt dit zien in de oranje rij “totaal dat de kip pikt” helemaal onderaan.)

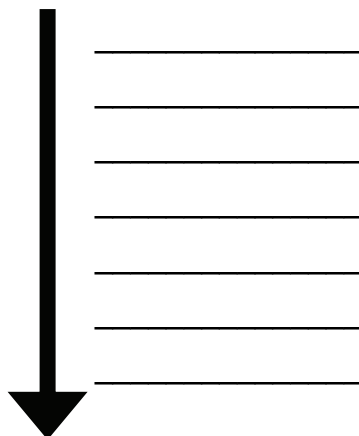
Conclusie deel II:

a. Deze kip staat bovenaan de rangorde: _____

b. Deze kip staat onderaan de rangorde: _____

17. (extra) Kun je met de getallen in de paarse kolom een volgorde maken van alle kippen, van de minst gepikte kip bovenaan tot de meest gepikte kip onderaan? Dan heb je je pikorde! Vul de pikorde hieronder in:

Minst gepikte kip: _____

Meest gepikte kip: _____

